

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 17 februari 1933 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till stadga om ersättnings utgående för riksdagsmannauppgifternas fullgörande.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna den 4 innevarande februari månad hänvisat en av Kungl. Maj:ts till riksdagen avlåten proposition, nr 6, däri Kungl. Maj:ts föreslagit riksdagen att, under förutsättning att ändring i riksdagsordningen i överensstämmelse med ett av riksdagen såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling antaget förslag till ändrad lydelse av §§ 12, 23, 38 och 50 riksdagsordningen varder i grundlagsenlig ordning beslutad, antaga följande

Förslag

till

stadga

om ersättnings utgående för riksdagsmannauppgifternas fullgörande.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

För lagtima riksdag fastställt arvode till riksdagsman utbetalas i efterskott med en tiondel var femtonde dag, räknat från riksdagens början. Vid urtima riksdag utbetalas i efterskott var femtonde dag, räknat från riksdagens början, hälften av det för sådan riksdag fastställda arvodesbeloppet för månad.

Dag för utbetalning må jämkas efter ty med hänsyn till infallande helg eller eljest prövas lämpligt.

2 §.

Upplöser Konungen lagtima riksdag, innan den varit fyra månader tillsammans, äger riksdagsman för den tid riksdagen varat åtnjuta arvode med ett belopp motsvarande, för månad räknat, en fjärdedel av det arvode som eljest skolat för riksdagen utgå.

3 §.

Tillträder riksdagsman sin befattning eller avgår riksdagsman under pågående riksdag, äger han uppbära allenast vad av arvodet för riksdagen med

Bihang till riksdagens protokoll 1933. 5 saml. Nr 3—4.

tillämpning av den i 1 § första stycket angivna grund belöper å den tid han innehaft uppdraget.

4 §.

Riksdagsman som icke i rätt tid inställer sig vid riksdag skall, där ej på grund av sjukdom eller annat laga förfall ledighet beviljas honom, vara förlustig vad av arvodet för riksdagen med tillämpning av den i 1 § första stycket angivna grund belöper å den tid han utebliver.

5 §.

Varder riksdagsman av sjukdom hindrad att deltaga i riksdagsgöromålen, undfår han oavkortat arvode under sammanlagt högst två månader men skall för tid därutöver vidkännas avdrag å arvodet med en tredjedel av vad eljest med tillämpning av den i 1 § första stycket angivna grund skolat för samma tid utgå.

6 §.

För resa till och från riksdag är riksdagsman berättigad till resekostnads- och traktamentsersättning. Dock utgår traktamentsersättning icke för dag, för vilken arvode enligt 1 § första stycket beräknas utgå.

Besöker riksdagsman under lagtima riksdag efter beviljad ledighet hemorten, äger han åtnjuta resekostnadsersättning, dock högst för fem resor fram och åter.

Resekostnads- och traktamentsersättning utgå i enlighet med bestämmelserna i gällande allmänna resereglemente, varvid riksdagsman skall anses tillhöra högsta rese- och traktamentsklass.

7 §.

Utbetalning av arvode och ersättning varom i denna stadga förmåles ombesörjes av fullmäktige i riksgäldskontoret, vilka ock, efter samråd med kammarnas talmän, meddela närmare bestämmelser angående utbetalningen.

Denna stadga träder i kraft den dag, då det vilande förslaget till ändrad lydelse av §§ 12, 23, 38 och 50 riksdagsordningen, efter att hava av riksdagen antagits, varder av Konungen gillat. Arvode för den efter ikraftträdandet återstående tiden av då pågående riksdag skall utgå med så stor del av arvodet för hel riksdag enligt de nya bestämmelserna som, därest riksdagstiden räknas till 140 dagar från riksdagens början, belöper på det antal dagar vilka efter ikraftträdandet återstå av nämnda tid.

I samband med förevarande förslag till stadga har utskottet till behandling förehått en i anledning av den kungl. propositionen inom andra kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 414, av herr *Johanson* i Hallagården,

vari hemställes, att riksdagen för sin del måtte besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 6, att 5 § i den föreslagna stadgan erhåller följande lydelse:

»Varder riksdagsman av sjukdom eller uppdrag, för vilket särskilt arvode utgår, hindrad — — — för samma tid utgå.»

Beträffande motiveringen för propositionen får utskottet hänvisa till det vid densamma fogade utdraget av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden den 27 januari 1933 samt beträffande motiveringen för det i motionen framlagda förslaget till samma motion.

Det av 1932 års riksdag såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antagna förslaget till ändrad lydelse av §§ 12, 23, 38 och 50 riksdagsordningen innebär i huvudsak följande:

Riksdagsmannaarvodet fastställs för lagtima riksdag, som ej upplöses enligt § 5 riksdagsordningen, till 3,000 kronor för ledamot av riksdagen, som är bosatt å riksdagsorten, samt till 4,000 kronor för annan ledamot. Vid urtima riksdag utgår arvode för den tid riksdagen är samlad med en fjärdedel för månad räknat av arvodet vid lagtima riksdag, dock högst med detta senare arvodes hela belopp. För resa till och från riksdagen åtnjuter riksdagsman ersättning. Härjämte utgår till riksdagsman, som under lagtima riksdag efter beviljad ledighet besöker hemorten, ersättning för därav föranledd resekostnad, dock högst för fem resor fram och åter. Arvode och ersättning åtnjutas under de villkor och i enlighet med de särskilda föreskrifter, som meddelas i en av Kungl. Maj:t och riksdagen samfällt beslutad stadga om ersättnings utgående för riksdagsmannauppdragets fullgörande.

I anledning av detta utbrytande ur grundlag av detaljbestämmelserna rörande riksdagsmannaarvodet hemställde föregående års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t (skrivelse nr 217) om framläggande för 1933 års riksdag av förslag till stadga i ämnet. I skrivelsen angavos några av de ämnen, som enligt riksdagens mening lämpligen borde eller kunde göras till föremål för reglering i stadgan. Härom uttalades i skrivelsen följande:

I stadgan bör inflyta en föreskrift motsvarande den nu i grundlagen uttryckta regeln, att riksdagsman, som icke i rätt tid inställer sig vid riksdagen, skall gå förlustig den honom eljest för samma tid tillkommande delen av arvodet. I viss anslutning till vad som gällde redan enligt riksdagsordningen i dess ursprungliga lydelse, enligt vilken ersättning utgick i form av fast arvode, böra vidare bland bestämmelserna om villkoren för rätt att uppbära fullt arvode upptagas föreskrifter om att från arvodesbeloppet skall göras visst avdrag för det fall, att riksdagsman avgår från sin befattning, innan riksdagen varit samlad fyra månader, eller att Konungen upplöser riksdagen, innan så lång tid av dess sammanträde förflutit. Härjämte synas böra införas föreskrifter om att riksdagsman, som utan erhållen ledighet eller utan anmält, behörigen styrkt laga förfall avhåller sig från riksdagsgöromålen, skall mista den del av arvodet, som belöper på samma tid. Vidare torde det böra tagas under övervägande, huruvida bestämmelser böra införas därom, att riksdagsman, som

är hindrad deltaga i riksdagsgöromålen för fullgörande av annat offentligt uppdrag, för vilket ersättning utgår, skall avstå viss del av arvodet. Dessutom bör undersökas, om särskilda föreskrifter kunna givas för det utomordentliga fall, att riksdag, i trots av att det löpande riksdagsarbetet fullbordats, ändock icke avslutas, utan riksdagsmännen efter någon tid kallas till huvudstaden för sammanträde i kamrarna. I stadgan bör även angivas den tid (t. ex. såsom för närvarande var femtonde dag), vid vilken lämplig del av arvodet bör utbetalas. Det torde i samband härmed även förtjäna tagas under övervägande, huruvida med sista utbetalning bör anstå tills riksdagens beslut rörande statsreglering blivit fattat. I stadgandet torde ock böra införas föreskrifter, som ersätta nu gällande mindre tillfredsställande regler angående reseersättning för färd till och från riksdagen samt under riksdagen till hemorten och åter och för resekostnadens beräkning i båda fallen fastställas samma grunder.

Kungl. Maj:t har i anledning av nyssnämnda skrivelse i förevarande proposition framlagt förslag till stadga om ersättnings utgående för riksdagsmannauppdragets fullgörande.

Enligt 1 § i förslaget skall riksdagsmannaarvodet för lagtima riksdag utbetalas efter beräknad fördelning på 150 dagar sålunda, att en tiondel av arvodet — 300 resp. 400 kronor — utbetalas i efterskott var femtonde dag. Denna anordning med arvodets fördelning på 150 dagar finner utskottet ändamålsenlig. Härigenom torde i stort sett syftet med ernås med den av riksdagen i dess skrivelse framförda tanken att låta med sista utbetalningen anstå, tills riksdagen fattat beslut om statsregleringen. I propositionen föreslås arvodet vid urtima riksdag skola utbetalas likaledes var femtonde dag, dock i detta fall med hälften av det för sådan riksdag fastställda arvodesbeloppet för månad. Departementschefen har i samband härmed uttalat att, för det fall att lagtima riksdag åtskiljes före utgången av sista betalningsterminen, allt vad som då återstår oguldet senast skall utbetalas vid dylik tidpunkt. Utskottet anser för sin del önskvärt att en uttrycklig bestämmelse härom införas i stadgan och föreslår därför en jämkning i formuleringen av 1 § i förslaget.

I 2 § i förslaget till stadga är införd en bestämmelse av innehåll, att riksdagsman för lagtima riksdag, som upplöses innan den varit tillsammans fyra månader, för den tid riksdagen är samlad skall vara berättigad till arvode med ett belopp motsvarande för månad räknat en fjärdedel av det arvode som eljest skolat för riksdagen utgå. Det synes utskottet riktigt, att den behållna delen av arvodet i förevarande fall beräknas till ett något högre belopp än vad som enligt den i 1 § fastställda regeln belöper å tiden före riksdagsupplösningen. Lämpligen kan detta såsom i propositionen föreslagits ske på så sätt, att riksdagsman för tiden före upplösningen får uppbära ett efter grunderna för urtima riksdag beräknat arvode.

Om riksdagsman tillträder sin befattning eller avgår under pågående riksdag, skall han enligt 3 § i förslaget till stadga endast äga uppbära vad av arvodet för riksdagen med tillämpning av den i 1 § första stycket angivna grund belöper å den tid han innehaft uppdraget. I förevarande förslag till stadgande har utskottet endast ansett sig i förtydligande syfte böra göra en mindre redaktionell ändring.

Enligt 4 § i förslaget skall riksdagsman, som icke i rätt tid inställer sig vid riksdagen, utom för det fall att ledighet på grund av sjukdom eller annat laga förfall beviljats honom, gå förlustig den del av arvudet för riksdagen, som med tillämpning av den i 1 § angivna grunden belöper å tiden för hans bortovaro. Bestämmelsen har enligt departementschefens uttalande utformats i överensstämmelse med den praxis, som i varje fall på senare år följts vid tillämpningen av regeln i § 12 tredje stycket och § 23 andra stycket riksdagsordningen. Undantag från regeln om förlust av viss del av arvudet vid försenad inställelse vid riksdag anser utskottet, som icke funnit skäl föreligga att frångå sagda praxis, lämpligen böra även för framtiden göras vid styrkt laga förfall, oavsett om ledighet på grund därav beviljats eller ej, och därjämte såväl i det i förslaget till stadga upptagna fallet av sjukdom eller annat laga förfall som vid erhållen ledighet av annan grund från riksdagsgöromålen. I följd härav har utskottet vidtagit en jämkning i paragrafens formulering.

För det fall att riksdagsman av sjukdom är hindrad deltaga i riksdagsgöromålen skall han enligt 5 § i förslaget för tid utöver två månader vidkännas avdrag å arvudet med en tredjedel av vad som eljest med tillämpning av den i 1 § första stycket angivna grund skolat utgå för samma tid. Det synes utskottet principiellt riktigt att i förevarande hänseende med sjukdom jämställa laga förfall överhuvud taget, varigenom jämväl syftemålet med det i motionen II:414 framställda förslaget ernås. Avdrag å arvudet torde likaledes böra göras för det fall att riksdagsman utöver viss tid erhåller ledighet från riksdagsgöromålen. I enlighet med denna uppfattning har utskottet uppgjort förslag till ändrad lydelse av förevarande paragraf i förslaget.

I 6 § i förslaget stadgas, att riksdagsman för resa till och från riksdagen skall vara berättigad till resekostnads- och traktamentsersättning samt för högst fem resor till hemorten under lagtima riksdag efter beviljad ledighet till resekostnadsersättning. Resekostnads- och traktamentsersättning skall enligt förslaget till stadga utgå i enlighet med bestämmelserna i gällande allmänna resereglemente, varvid riksdagsman skall anses tillhöra högsta rese- och traktamentsklass. Utskottet finner det emellertid mindre lämpligt att låta förevarande stadga av konstitutionell natur hänvisa till bestämmelser i ett formellt av Kungl. Maj:t allena beroende resereglemente med därtill hörande tillägg, vilka dessutom allt som oftast undergå förändringar. I stället föreslår utskottet, att riksdagsman både såsom hittills för visst antal resor till hemorten efter beviljad ledighet under lagtima riksdag och med ändring av hittills tillämpad praxis jämväl för resorna till och från riksdagen skall äga åtnjuta ersättning endast för därav föranledd resekostnad, alltså i samtliga dessa fall för den *verkliga* resekostnaden, vilket också överensstämmer med gällande resereglementes bestämmelser. I överensstämmelse med gällande praxis böra till hemresor »efter beviljad ledighet» även räknas i samband med riksdagens påskferier företagna resor till hemorten, oberoende av om särskild ledighet för dem beviljats enskild riksdagsman eller ej. Begränsas reseersättningen vid resor till och från riksdagen på angivet sätt, tor-

de emellertid syftet med hittills gällande regler böra tillgodoses på det sätt, att i stället visst dagtraktamente vid dessa båda resor erhålles. Detta synes utskottet lämpligen böra bestämmas till tjugofem kronor för vardera resan. Det av utskottet uppgjorda förslaget till ändrad lydelse av paragrafen har utformats i enlighet härmed.

Utbetalning av arvode och ersättning enligt stadgan skall jämlikt 7 § i förslaget liksom tillförne ombesörjas av fullmäktige i riksgäldskontoret, vilka även, efter samråd med kamrarnas talmän, skola vara behöriga meddela närmare bestämmelser angående utbetalningen. Mot förevarande stadgande i förslaget finner utskottet ej anledning till erinran.

Stadgan skall enligt förslaget träda i kraft den dag, då det vilande förslaget till ändrad lydelse av §§ 12, 23, 38 och 50 riksdagsordningen, efter att hava av riksdagen antagits, varder av Konungen gillat. Härtill har fogats en bestämmelse för reglering av arvodet vid den första tillämpningen av de nya grunderna. Med hänsyn till att de nu gällande totalbeloppen för dagtraktamenten äro beräknade för en riksdagstid av ungefär 140 dagar har det synts departementschefen, som om arvode för den efter ikraftträdandet återstående tiden av då pågående riksdag borde utgå med så stor del av arvodet för hel riksdag enligt de nya bestämmelserna som, därest riksdagstiden räknas till 140 dagar från riksdagens början, belöper på det antal dagar vilka efter ikraftträdandet återstå av nämnda tid.

Utskottet har övertvägt frågan, huruvida det vilande grundlagsförslaget rörande riksdagsmannaarvodet skulle kunna träda i kraft redan under innevarande riksdags lopp eller böra anstå till dess åtskiljande, och härvid kommit till den slutsatsen att avgörande hinder icke möta för dess ikraftträdande före riksdagens avslutande, något som även såväl Kungl. Maj:t som föregående års riksdag förutsatt. I fråga om den övergångsbestämmelse som föranledes härav finner utskottet visserligen att, om en beräkning efter visst dagantal skulle göras, skäl finnas för Kungl. Maj:ts förslag, men då ersättningen enligt det vilande grundlagsförslaget icke skall utgå i form av dagtraktamente utan som arvode för riksdag, har det synts utskottet både riktigare och lämpligare att anknyta övergångsbestämmelsen till de utbetalnings-terminer, som i 1 § i stadgan fastställts och som överensstämma med hittills gällande ordning. Den av utskottet föreslagna övergångsbestämmelsen innebär sålunda, att arvodet för den efter ikraftträdandet återstående tiden av riksdagen skall utbetalas å samma tider och med samma belopp — 300 resp. 400 kronor —, som om de nya bestämmelserna gällt allt ifrån riksdagens början. Det synes utskottet obehövt att införa uttrycklig föreskrift bland övergångsbestämmelserna om, att tid, efter vilken visst avdrag å arvodet enligt 5 § i stadgan skall göras i följd av bortovaro från riksdagen, ej kan börja löpa förrän i och med stadgans ikraftträdande, eller att riksdagsman vid i övrigt givna förutsättningar under den efter ikraftträdandet återstående delen av riksdagen är berättigad till ersättning för ett antal av tillhoppa fem resor till hemorten, minskat med det antal, för vilket ersättning redan utgått enligt hittills gällande bestämmelser. Att i enlighet med gällande bestämmel-

ser redan gjorda utbetalningar icke påverkas av föreskrifterna i den nya stadgan, torde här blott behöva framhållas.

Utskottet vill i samband med behandlingen av förevarande förslag till stadga framhålla att, därest det vilande grundlagsförslaget rörande ersättning för riksdagsmannauppgifternas fullgörande kommer att träda i kraft — vilket såsom ovan nämnts bland annat innebär att ersättningen, från att tidigare hava utgått i form av dagtraktamente i fortsättningen kommer att få karaktären av fast arvode — en ändring i tilläggsbestämmelserna till gällande avlöningsreglementen, vilka bero av Kungl. Maj:ts administrativa lagstiftning, synes påkallad i den riktning, att riksdagsman, som samtidigt är tjänsteman inom statsförvaltningen, icke efter grundlagsförslagets genomförande behöver vidkännas ett större avdrag å lön eller arvode för tjänstledighet för riksdagsmannauppgifternas fullgörande än som varit fallet enligt hittills gällande bestämmelser.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag till stadga om ersättnings utgående för riksdagsmannauppgifternas fullgörande icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte i anledning av den kungl. propositionen och motionen II: 414 samt under förutsättning att ändring i riksdagsordningen i överensstämmelse med ett av riksdagen såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling antaget förslag till ändrad lydelse av §§ 12, 23, 38 och 50 riksdagsordningen varder i grundlagsenlig ordning beslutad, antaga följande

Förslag

till

stadga

om ersättnings utgående för riksdagsmannauppgifternas fullgörande.

1 §.

För lagtima riksdag fastställt arvode till riksdagsman utbetalas i efterskott med en tiondel var femtonde dag, räknat från riksdagens början. Vid urtima riksdag utbetalas i efterskott var femtonde dag, räknat från riksdagens början, hälften av det för sådan riksdag fastställda arvodesbeloppet för månad.

Åtskiljes riksdag å sådan tid, att arvodet till riksdagsman enligt här ovan angivna grunder icke i sin helhet utbetalats, skall återstående delen av arvodet på en gång utbetalas vid riksdagens slut.

Dag för utbetalning må jämkas efter ty med hänsyn till infallande helg eller eljest provas lämpligt.

2 §.

Upplöser Konungen lagtima riksdag, innan den varit fyra månader tillsammans, äger riksdagsman för den tid riksdagen varat åtnjuta arvode med ett belopp motsvarande, för månad räknat, en fjärdedel av det arvode som eljest skolat för riksdagen utgå.

3 §.

Tillträder riksdagsman sin befattning eller avgår riksdagsman under pågående riksdag, äger han uppbära allenast vad av arvodet för riksdagen med tillämpning av den i 1 § första stycket angivna grund belöper å den tid han sålunda innehaft uppdraget.

4 §.

Riksdagsman, som icke i rätt tid inställer sig vid riksdag, skall, där han ej visar laga förfall eller ledighet ej beviljas honom, vara förlustig vad av arvodet för riksdagen med tillämpning av den i 1 § första stycket angivna grund belöper å den tid han utebliver.

5 §.

Varder riksdagsman av laga förfall hindrad deltaga i riksdagsgöromålen eller erhåller han ledighet därifrån, skall han för tid, varmed frånvaron sammanlagt överstiger sextio dagar, vidkännas avdrag å arvodet med en tredjedel av vad eljest med tillämpning av den i 1 § första stycket angivna grund skolat för samma tid utgå.

6 §.

Vid resa till och från riksdag är riksdagsman, som icke är bosatt å ort där riksdagen hålles, berättigad ej mindre till ersättning för därav föranledd resekostnad än även till ett dagtraktamente å tjugufem kronor för vardera resan.

Besöker riksdagsman under lagtima riksdag efter beviljad ledighet hemorten, äger han åtnjuta ersättning för därav föranledd resekostnad, dock högst för fem resor fram och åter.

7 §.

Utbetalning av arvode och ersättning varom i denna stadga förmäles ombesörjes av fullmäktige i riksgäldskontoret, vilka ock, efter samråd med kamrarnas talmän, meddela närmare bestämmelser angående utbetalningen.

Denna stadga träder i kraft den dag, då det vilande förslaget till ändrad lydelse av §§ 12, 23, 38 och 50 riksdagsordningen, efter att hava av riksdagen antagits, varder av Konungen gillat. Arvode för den efter ikraftträdandet återstående tiden av då pågående riksdag utgår enligt de nya bestämmelserna med tillämpning av de i 1 § av denna stadga angivna grunder.

Stockholm den 17 februari 1933.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar *Reuterskiöld, Hallén, Strömberg, Oscar G. Karlsson, greve Spens, Hellberg, Sandegård, Sundberg, Larsén, Björkman, Mellén, Persson i Trången, Brännberg, Pehrsson i Göteborg, Lindmark, Nordström, Lundén, Wiklund, Lundquist i Rotebro och Ström i Göteborg.*

Särskilt yttrande

av herr *Persson i Trången*, som anförde:

Jag har i avseende å 5 § härövan inom utskottet hävdad den meningen, att den tid, varunder riksdagsman som på grund av laga förfall eller beviljad ledighet, äger att utfå tillkommande arvode oavkortat, bort sättas till 60 dagar vid ledighet föranledd av med läkarintyg styrkt sjukdom och vid övriga fall till endast sammanlagt 30 dagar.

Enär det emellertid inom utskottet påvisats en del tekniska svårigheter för realiserandet av den föreslagna artskillnadens tillämpning, och då tiden icke medgett nödig omprövning till ett förebyggande härav, har jag för närvarande låtit mig nöja med utskottsmajoritetens utlåtande.
